

IUNIE 1984

SUPPLEMENT EDITAT ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN
DE CULTURA ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

SINTEZE

PROZA (III)

Dacă marile teme ale literaturii rămân aproximativ aceleași de-a lungul secolelor, mereu alții fiind scriitorii și mereu altele modalitățile de abordare, înseamnă că acestea din urmă (modalitățile) rămân criterii viabile în validarea sau nonvalidarea unui scriitor. Didactic, marile teme pot fi înșiruite: istoria, natura, copilăria, iubirea, socialul, fantasticul etc., dar ele rămân simple linii orientative, adesea pline de ochivoc în lipsa delimitărilor critice, cu atât mai mult cu cât numeroși prozatori bucovineni bat la porțile literaturii, având ambiția consacării.

Fantasticul cu rădăcini în bogatul folclor bucovinean, exploatat de scriitorii interbelici, continuă bunele tradiții ale literaturii românești de acest fel. Fiind o temă generoasă, pare să teneze foarte mulți prozatori contemporani. Aici citeva precizări se impun chiar înaintea înregistrării formelor pe care le ia acesta în proza actuală. Valorile estetice ale multor scrieri din această categorie au demonstrat că opțiunea unor autori a fost determinată de o structură sufletească afină fabulației, cu acoperire în talent, pe câtă vreme opțiunea altora, fără acoperire în talent, a fost determinată doar de velleități scriitoricești. Scriitorii ultimei categorii profită de așazisul „nedeterminat” al fantasticului pentru a camufla sărăcia imaginației, lipsa nervului narativ, neputința formulării unor aserțiuni generale cu valoare estetică, pornite de la realitate, într-un cuvânt evadarea într-un ilogic sub pretextul unui „modernism” care însă nu induce pe nimeni în eroare. Dovadă neaderența la public, tăcerea deplină în jurul unor astfel de cărți, venită adesea din clemența criticii.

Adevărată predispoziție pentru proza fantastică manifestă George Sidorovici, fapt pentru care poate fi considerat primul veritabil reprezentant al fantasticului în literatura spațiului bucovinean. Povestirile din volumul Vulpile (1979) sînt modele ale genului. Se îmbină aici sensibilitatea poetică acută a autorului cu bogăția fabulației folclorice trecută prin filtrul scrisului lui Eminescu și al lui Mircea Eliade. Seve de autentică viață, emoții puternice pulsează în imaginile care continuă să ardă în cititor multă vreme după terminarea lecturii. O povestire precum Portile (în care, într-o noapte de iarnă, ca într-un ritual, fețele urcate pe toate porțile satului chemă bărbații tineri plecați la război) poate figura alături de cele mai valoroase texte de acest fel din literatura română.

Din același filon pare să izvorască și proza lui Ion Filipciuc din Vămile cireșului, carte reprezentativă pentru structurile de trecere de la fantasticul folcloric spre cel cu finalități parabolice. Neancorarea autorului într-o anumită modalitate trădează, în ciuda talentului evident, un glas care abia începe să devină propriu.

Fără îndoială că acuitatea cu care scriitorii tineri sînt conectați la evenimentele sociale contemporane au determinat deturnarea prozei fantastice spre politic și social. În final astfel de scrieri ajung de fiecare dată parabole. Norman Manea, după fertile experiențe în analiza psihologică (Captivi, 1970; Atrium, 1974; Cartea fiului, 1976) realizează prin Octombrie, ora opt (1981) una dintre cele mai interesante opere parabolice din ultimii ani. Individul este privit aici din perspectiva tragismului unui destin intrat în impact cu mecanica absurdului existenței contemporane. Reflexele parabolei cuprind individul întregii lumi. Personajul devine istorie, istoria contemporană, temă gravă de meditație a scriitorului. Tot parabole ale istoriei sînt și Solemnitățile supușilor (Ion Tugui), Scrisorile imperiale, Diavolul de duminică și al Tentației stăpînește vastele spații ale narațiunii, făcînd-o să curgă sigur și purtînd în valurile ei personaje memorabile, precum Virgil, pasonatul căutător de adevăr, Munteanu sau Romeo Ionescu — simboluri ale violenței abuzive — sau inginerul Cicero și enigmatică Metula — ipostaze ale conștiinței care se autorefectă.

În fine, aceleași viziuni i se includ povestirile lui Onu Cazan (în fața ușii și Confidență

(continuare în pag. IV)

Octavian NESTOR

Virgil PARGHEL :

„Portret de față”

Tipătul unui nou născut este un triumf! Cel al primului nou născut din Siretul anului de grație 1980 adăuga semnificațiilor perene ale victoriosului prim strigăt către lume una de profundă rezonanță în istoria multisecolarelor urbe: pentru iniția oară, după cîteva sute de ani, în fața cifrei indicînd sporul natural al localității s-a reasezat semnul plus. Deprimantul semn algebric deșinînd nimicnicia, stagnarea, vetusta „pace” a vieții nutrite aici mai ales de amintirea vremurilor de neostoită forșotă și de mărire, incapabilă de a se opune scurgerii singelui tînr către orizonturi mai promițătoare, a fost suprimat de un șipăt. Nenumit cu nume și prenume, dar omenesc și nemuritor. Căci viața nu înseamnă, iată, doar venirea pe lume a copilului Stelei și al lui Gheorghe Zamosteanu, pentru că toldeaua la Siret au venit pe lume copii. Viața înseamnă mai ales șansa de a îmbogăți continuu amintirea. De a da, de la un alt nivel și cu totul alte posibilități, replică amintirii: cetății teutonilor și celei a lui Sas — cetății industriale a căror forșă poate fi epocată de o singură comparație: producția realizată astăzi de acestea este de peste o mie de ori mai mare decît cea obținută la sfîrșitul anului 1965; trufaselor care de negustori bogăți — aproape o mie de apartamente; ocupației fundamentale, comerțul, de bunul mers al căruia a depins, în mod dramatic, aproape întreaga istorie a vechii capitale moldave, — ocupațiile pe care noul chip al cetății le-a impus; drumurilor care aduseseră comerțul în „civitas” (Siretul devenea oraș la 9 august 1370) — o nouă cale ferată și șoseaua europeană; furiosul rîu umflat de ploii sau zăpezi topite (iată-i imaginea, realizată de scriitorul bucovinean Em. Grigoriuțca: „Vedeam trecînd pe spumele valurilor turbate case întregi, cu tot ce era într-însele, mori și ferăstraie, turme de oi și vite, apucate așa din cîmp, grajduri, șuri și stoguri de fin și paie, pînă și bucați de pădure cu arbori smuși și aruncați în potop pe cari le ducea apa năprasnică cu trosot și înțelea amefitoare, pe

spinarea ei uriașă, în ruptul cursului, tot cu dînsa, departe, cine știe unde...”) — Siretul domolit de imensul baraj de la Rogojești; și, mai ales, întreprinzătorilor oameni ai secolelor de mijloc ale mileniului nostru — oamենti harnici și ambițioși de astăzi, înscrind pe emblema cetății nedomolita lor voință de a o lăsa, îmbogățită și nouă, vremurilor viitoare.

Este vorba, în fond, despre un alt fel de faimă. Cea din secolul al XIV-lea și de mai tîrziu depinsese aproape în exclusi-

REPORTAJ

DESPRE UN ALT FEL DE FAIMĂ...

vitatie de un vestit drum comercial; luau, de aici, calea Poloniei, Lituaniei, Sileziei, Brandenburgului sau finurilor tătarești vite, vestiiți cai moldovenești, oi, porci, piei crude, blănuri de vulpe, de lup și de veveriță, cereale și fructe, și intrau, pe aici, în Moldova pînă de Crasna sau de Lituania, hars, nădraji, căciuli, pălării, cușite, coase, seceri, vase, coarde de arc, fel de fel de arme. O lume în trecere, mîndră sau umilă, i-a locuit atunci și mai tîrziu hanurile. O lume răbdătoare i-a locuit dintotdeauna casele, suportînd poștele de jaf și pustiirile vremurilor...

Oricît de tîrzie ar fi dinemeritate renaștere a vechii capitale a Moldovei, ea

A PRIVI

un poet — țaran

Se numește Gheorghe Sablean. Trăiește în comuna Frasin, județul Suceava. Este laureat la toate edițiile Festivalului național „Cîntarea României”. Ceea ce este surprinzător în poezia lui nu ține de tehnica versificației, nici de originalitatea stilului, autorul etalînd o „educație literară” de sorginte folclorică, construită din asimilarea acelei atitudini specifice creatorului anonim, pentru care poezie nu e mesesug în sine, ci o emanare „naturală” a sensibilității colective, act de profundă participare la alcătuirea unui model de frumusețe robustă, constructivă, în cuprinsul căreia dragostea de țară, de natură, sentimentul apartenenței la o istorie milenară sînt teme de capătii. Iniția datorie a poeziei, declară Gheorghe Sablean, este „Să zidească-ntr-însa dorul, / Vatra, casa, țara, neamul”.

Privită din miezul acestei încredințări, poezia devine, pentru autorul

autoyruf MALA QINFU

„...te vom purta pretutindeni în inimă”

Am trăit momente de neuitat pe pămîntul României frățești. Ziua de 1 Mai petrecută aici, la Suceava, face ca aceste clipe să ne rămînă mereu în suflet. În goana mașinii, prin fermecătoarele peisaje ale Carpaților, parcă vedeam scripările sabiei lui Ștefan cel Mare, auzeam nechezatul cailor lui Mihai, în înălțimi deslușeam brațele lui Ciprian Porumbescu dirijînd un întreg popor care cînta impresionantul „Cîntec al tricolorului”, mobilizator și răscolitor. Acordurile acestui cîntec ne vor rămîne veșnic în suflet.

Ah, Suceava, ai făcut ca să înțelegem mai bine gîndurile românului, aspirațiile lui sentimentele lui, întreg sufletul românesc.

Suceava, te vom purta pretutindeni în inimă.

PROZATOR, SECRETAR AL SECRETARIA-
TULUI UNIUNII SCRITORILOR DIN ÎNTREA-
GA CHINA.

Mai sus de lumină

În apa ce-o bem e un cuvînt de spus,
Mai greu decît munții, mai greu decît marea;
Să-i spunem lumină; vedea-vom cum floarea,
Cu cîntec de pace ne ține-n picioare

Mai sus de lumină e lesne de dus
Căldura rășfîrîță în zeci de izvoare.
În brazi pun balanța pe-o creangă cu soare
Ce sună copite de corbi, în apus.

Mai sus de lumină un timp suprapus.
Cu cîntec de pace ne ține-n picioare.
Se leagănă-n pietre un corn în mișcare:
O viață de OM dă vechimii impuls.

Liviu POPESCU

se datorează în exclusivitate vremurilor noastre. Pentru iniția oară, după aproape cinci secole, din Siret nu se mai pleacă. Tinerii rămîn sau revin de pe unde și-au încercat norocul. Gheorghe Zamosteanu a părăsit Brașovul pentru întreprinderea de covoare pluate și ca el au făcut alți cinci colegi de muncă de la atelierul mecanic. Aici s-a căsătorit, aici a devenit secretarul unei organizații de partid, dar mai ales aici este unul din miile de reali cîitori ai cetății, căci nu pe norocul mereu schimbător al comerțului cu produsele realizate aiurea se întemeiază actuala faimă a orașului lui, ci pe nobila calitate de creatori de valori, de făurari de staționie și perenitate. Oamenii nu-și mai rostuiesc viața în febra negoșului, ci în limpedea judecată a dis-de-dimineșilor multiplicîndu-ecoul miilor de pași ai celor îndreptîndu-se către locurile de muncă. Cu grije de aici, cu cele ale copiilor evadînd voința în după-amiezile promise zburdălnicilor sau aflați deja în toiul pregătirii pentru examene, cu cele ale grădinișilor și cîmpului în rod sau cu cine mai știe ce alte griji și speranțe legate de viața de fiecare zi și de miine a orașului. Cînd își trimite gîndul către cea de miine, și se întimplă foarte des aceasta, primarul Petrea Fasolă socotește că nimic nu-i mai important poate decît faptul ca lui Gheorghe Zamosteanu, de pildă, să nu i se pară „de la cer la pămînt” diferența dintre Brașov și Siret, „în ce privește civilizația”, cum zice. Și spune așa pentru că vrea să fie clar că nu-i vorba doar despre condițiile de viață, ci și de atitudine față de viață, față de semenii, ceea ce, într-un cuvînt, zice, înseamnă civilizație, adică oraș cu adevărat modern.

În august, vechea Capitală împlinește 614 ani de la ridicarea la rangul de oraș. Sărbătoarea sa este, în același timp, o încununare și un omagiu: o etapă în încununarea secolelor de speranță în redobîndirea dreptului real, mereu verificabil, de așezare urbană modernă; un omagiu adus antilor noștri.

Dumitru TEODORESCU

ei, o adevărată profesiune de credință, cel mai sincer mod de expresie, cea mai directă formulă de implicare în realitate: „Versul meu miroase-a frunză, / A pădure și-a izvor; / Mina ce le-a scris e aspră, / De țaran, de muncitor”.

Căutîndu-și mereu spațiul de frumusețe și adevăr, cuvintele devin adesea de o materialitate devorantă, în fața căreia efortul creator al poetului se dezvăluie cu sinceritatea: „Cîteodată așa-mi vine / Să te blestem, poezie, / Să te spargi în bucațele, / Cioburi, cioburi măruntce, / Cum ai fost mai înainte: / gînduri, slove și cuvînte”.

Poezia lui Gheorghe Sablean știe să se încredințeze cititorilor ei cu naturalețe și căldură, cu gesturi de o rară și elegantă simplitate.

Victor RUSU

Cronică literară

Trilogia *Solemnițărilor* este în așa fel gândită și construită, încât, după lectura celui de al doilea volum, devine limpede că ar fi de hazardat a se emite judecăți critice definitive asupra oricăreia dintre cărțile ei înainte de a lua cunoștință de întregul edificiu; și, cu atât mai mult, a risca niște concluzii generale, integratoare, asupra ansamblului. Ion Țugui clădește, încă din prima pagină, la dimensiuni monumentale, urmărește un plan minucios, elaborat din capul locului după reguli subtile ingineresti, sau, mai degrabă, după modelul marilor concerte ale lui Bach. Cel de al doilea volum — *Solemnițările fericitorilor* — pune în valoare și mai bine complexitatea (pe orizontală și verticală) a proiectului. Dincolo însă de relativă independență (ca structuri narative) a fiecăreia din cele două cărți deja editate, liniile de forță ale romanului converg energic către cea care nu a văzut încă lumina tiparului, fără a permite totuși cititorului posibilitatea să se lanseze în prezivțiuni. Mai mult decât atât, aceste linii de forță crează un câmp de tensiuni ale lecturii care nu se lasă anulat prin lansarea unor ipoteze, fie ele oricât de generale și de abstracte, asupra unor posibile evoluții ideatice sau de substanță narativă; fapt care probează amploarea deschiderii epice și originalitatea interpretării istoriei în ipostazele ei de matrice și produs al omului. Se poate vorbi, deci, în cazul *Solemnițărilor*, despre omogenitatea reală a trilogiei, în sensul de unitate a scriiturii la toate nivelele ei. În aceste circumstanțe, a recenza una dintre secțiuni, în cazul nostru cea de a doua, presupune căutarea trăsăturilor caracteristice care-i conferă unitate cu prima — *Solemnițările supușilor*.

Pentru început, trebuie subliniat că adoptarea structurii tripartite nu este reflexul supunerii autorului la un tipar curent în epica de amploare, ci decurge din decelarea, în istoria Bucovinei de după detronchiera din veacul al XVIII-lea, a trei momente distincte. Mai mult, chiar, geometria triunghiulară capătă o motivație filozofică, ea guvernând la toate nivelele romanului. De altfel, primul volum chiar începe printr-o profesiune de credință pentru principiul triadei: „Victor Vicovan, împlinind optzeci și patru de ani mărturisesc pentru a cincizeca oară despre temeiurile alcătuirii familiei și obștii în trei mari imperii: el spuse că la o birșia tuturor lucrurilor stă o nouă judecată după care mama,

tatăl și fiul (ș.a.) ar fi legămîntul primordial al bucuriei; în absența acestei întocmiri, Bucovina însăși n-ar mai face parte din rîvnirile ce-o încunună...”. Triada nu are însă semnificația conceptului hegelian de schemă a dialecticii, sensul adoptat de autor fiind cel de principiu ultim al armoniei: „...cucerind sensuri noi, Victor Vicovan întărise termenii triadei inițiale spre a rezulta următoarele: pentru mine, pentru ai mei și pentru toți ceilalți (ș.a.); ce-ar fi dacă numai una din laturile acestei triade s-ar mări față de celelalte două? Nerespectîndu-se armonia lor, oare nu se strică firea oamenilor, nu cumva neamul însuși își ajută risipirea, dîndu-i imperiului habsburgic felurite pofte rele, la împlinirea cărora nu mai e nevoie să scoată sabia?”.

ION ȚUGUI:

Solemnițările fericitorilor

Pe aspirația către himera armoniei absolute se edifică romanul și din credința mărturisită în ea emană sensul lui tragic. După ce au supraviețuit cataclismului ruperii de patrie, apoi cutremurătorului calvar al teroarei și umilințelor imperiale (un funcționar chesaro-craiesc afirmase: „În Bucovina cunosc numai trei națiuni: germani, evrei și trădătorii!”), longobocii (bucovinenii) trăiesc împlinirea visului „binocliștilor” — acei țărani din Vicuseni care, privind prin ochiane, întrevădeau fericirea întoarcerii între străvechile fruntarii; numai că realitatea se situează la antipodul visului: țărani sînt suspectați și persecutați pentru aceleași virtuți care declanșaseră teroarea imperială. Tragicii spectacol secular al destinului longobocilor are ca principali protagoniști trei generații ale familiei Vicovan care se jertfesc, fiecare în felul său, în numele mîndriei naționale, al demnității și al armoniei între oameni; o afirmă, în finalul celui de al doilea volum scriitorul Laurențiu Vicovan: „Conștiința binelui și fericirea sînt marile construcții ale existenței umane; prima se înalță pe respingerea neînfricată a răului, iar a doua pe dreptul sacru la libertate”.

În jurul acestui nucleu se constituie, în cercuri concentrice (vatra, satul, țarina, muntele-co-

dru, „ducatul” Bucovinei), nu numai un tip de umanitate țărănească definitiv cristalizată, ci și un spațiu înzestrat cu virtuțile originarului, de o remarcabilă organicitate. Ion Țugui nu cade în capcana patetismului liricoid, nu se lasă sedus de dulcigării idilice și nici nu frecventează locurile comune ale pitorescului facial datorită căruia clachează a’lele bune intenții anemiaste de nostalgia paradisului pierdut al copilăriei rurale. Numai Platon Pardău, în *Scrisorile imperiale*, dar cu alte mijloace literare, mai reușește să confere acestui septentrion românesc semnificații autentice matriceale. Impactul dintre vocația eternului a acestui spațiu și a colectivității țărănești cu destinul individual supus efermerului și catastroficului întempestiv generează în romanul lui

Ion Țugui unul din cîmpurile de tensiune cele mai expresive pe care autorul îl exploatează din plin. Există, de asemenea, un conflict adînc între acest spațiu omogen și continuu și timpul istoric impur și fracturat. Satul Vicuseni posedă o vatră inalienabilă, el însuși fiind o vatră a „ducătului”, și orice încercare de infiltrare străină în acest simbure al lumii țărănești și românești eșuează mai rapid sau mai lent. Muntele-codru este rezervorul veșnic al energiilor longobocilor, dar cine cutează a pătrunde în el nu se mai întoarce, aspirat parcă, pe alte orbite, mai ample, ale devenirilor cosmice. Țarina, loc sacru al plinii și satul, leagăn al familiei în care țărani se sfințesc prin muncă și procreare sînt maculate de cel veniți din exterior, pribegi sau intruși, prin neconștientă vărsare de sînge, batjocură, jaf. Istoria aduce peste acest spațiu originar aluvuniile unui timp nămolos care curge pulsativ cu viituri de violență, teroare, înstrăinare. Așezată, cum spunea cronicarul, „sub vremi”, puterea longobocilor traversează momente de agonie, dar își revine miraculos datorită unei virtuți anteice; ceea ce nu exclude aura tragică a acestei lumi a suferinței asumate.

Ca structură epică, *Solemnițările fericitorilor* se subordonează autorității absolute a naratorului-

autor. Acesta adoptă de la bun început tonul protocolar și discret participativ al unui cronicar (implicit și al unui gânditor) cultivat și omniștient posesor al perspectivei simultane a întregului, inițiat în înțelesurile generale, greu accesibile, ale devenirii, precum și în cele ascunse ale unor evenimente aparent lipsite de însemnătate. Acest mod de a nara determină solemnitatea subtilă a zicerii, alternările între comunicarea lapidară, seacă, aproape jurnalistică și cea gnomică, oraculară, nu de puține ori pe jumătate criptică. Se insinuează cîteodată impresia vagă că autorul narator nici nu vrea să spună totul; nu pentru a pune la încercare perspicacitatea cititorului, cum se mai întîmplă în proza contemporană, ci pentru că nu trebuie deconspirate pînă la capăt anumite înțelesuri primejdioase care i s-au revelat, el neavînd totuși dreptul să-și depășească condiția de intermediar. Sau pentru că se teme că înțelesurile la care accede ar putea fi întîmpinate cel puțin cu neîncredere. În tot cazul, el nu cade în greșeala de a explica totul (chiar dacă știe totul); își asumează de liberă riscurile expresionismului. Un halou de taină învăluie cotele cele mai înalte ale înțelegerii.

La prima vedere, *Solemnițările fericitorilor* pare un roman compozit; în realitate, ca și celelalte cărți de proză ale lui Ion Țugui, aparține romanului baroc, practicat nu de mulți scriitori români contemporani, însă la un nivel valoric remarcabil. După primele pagini, un cititor nefamiliarizat cu această formulă estetică se simte copleșit de aglomerarea aleatorie de real, fantastic și parabolic, oribil și frumos, grotesc și insolit, bestialitate și inocență, terifiant și liliac; inegalitatea și lipsa de simetrie a secvențelor contrariază, dacă nu chiar deusolează. Trep-tat planurile de ansamblu își dezvăluie armonia, nivelele, dar, mai ales, ritmurile se limpezesc și romanul își deconspiră acea „incoerență coerentă”, pe care Benedetto Croce o descoperea în baroc. Desigur, despre soluțiile adoptate de autor în domeniul organizării scriiturii s-ar mai putea discuta încă mult. Dar ceea ce remarcăm la început — convergența liniilor de forță ale trilogiei către ultimul volum al ei — funcționează și la acest nivel. Acesta este motivul pentru care o dezbatere mai amplă asupra acestei chestiuni o amînăm din considerente de probitate critică, pînă după apariția lui.

Mihail IORDACHE

SIMION PETRU OPREA

Et in arcadia ego!...

Nevinovat
ca un suris al vintului
prin înșelătoarele albi
ale acestui țărîm
am urcat
fără vise
și fără brigantinele aripilor
fruntariilor frumuseții
în soann
să le trec am încercat
și sub virste de imprumut
m-am încins
cu centura bărbaților
într-o noapte fără lună
și încă neinițiat
Et in Arcadia ego!
strigam
rătăcind printre lănciile
umbrelor
cu care armii de ingeri
mă alergau
dintr-un vis încă nevisat...

Prag

Cărunte praguiri
de ațîția pași
rotunde
și mai mult idee
cum să le treci
fără să lași
un semn
pe ce?
o epopee
e orice zbor
chiar nezburat
mărire vouă
praguri nevăzute
v-aș trece
pînă cînd
vădud de pași
am fi asemenea
semne
absolute...

Călăreț spre nord

Duios șișiate de vinturi
izvoarele
lacrimii lui
și clopotul unui cer înghețat
la răstimpuri
ecouri trezind
în ceea ce fiind numit
totuși nu-i
el culmea zăpezii
retează
cu umbra-i de Umbră
în alb
înflorire a florei de gheață
cuvintele lui
înțelesul luminii
aburind
cărui geom?...

Splendoare în uitare

În orice vocală
o lume
în orice ecou
numele
numelor ei
descalță-te suflete
de mine
și spune:
hăișuri
sînt semnele
puse anume
în grădina cu mere de aur
să nu vă întoarcă
visul
în splendoarea clipei dîntii...

Răs-timpuri

Abia s-a înălțat
și cade
floarea
aripa
visul

... nisipuri

lasă-mi cuvîntul
ultimă șansă

luntre sublimă
răgazului cosmic
între răs-timpuri...

CARTEA LUNII

Critici, voi...

„Literatura a sporit între timp enorm, numărul cărților s-a dublat și, în unele cazuri, s-a triplat, iar posibilitățile de lectură ale citicului au rămas, din nefericire aceleași. Nu mi-e rusine să recunosc că citesc încet, nu m-am decis încă să trec la lectura în diagonală. Am încercat, pe cit a fost cu puțință, să cuprind integral opera unui scriitor și, intrucît opera a trecut prin mai multe cercuri ale istoriei, să surprind sunetul ei întîm în raport cu circumstanțele. Sunetul este uneori fals, deceptiv, însă, trecînd alt prag, talentul își poate rogăsi, dacă are în el forța necesară, sunetul adevărat, inconfundabil. Criticul trebuie să aibă răbdare și să înțeleagă, acolo unde e cazul, drama talentului copleșit de vremei”.

(Eugen Simion, Scriitori români de azi, III, Editura Cartea Românească, 1984).

Volumul *Scriitorii români de azi, III* Lasă fi salutat la *Cartea lunii* din principiu, chiar dacă n-ar fi avut valoare, pentru că ni se pare demn de stimă și de compătimitate o critică care își la sarcina să scrie despre autori contemporani cu el. La un nivel mai modest fac și eu, de mulți ani, această experiență și știu bine cît de crudă și nedreaptă este soarta celui ce exprimă opinii despre creația unor semeni ai săi. De

altfel, nici n-a apărut bine cartea lui Eugen Simion în librării, că a și explodat o petardă împotriva ei în paginile *României literare*, lansată (se pare, cu oarecare îndreptățire) de Constantin Toiu. Și aceasta la puțină vreme după ce în revista *Flacăra* distinsul și discretul poet Cezar Baltag publicase pe neașteptate, spre surprinderea tuturor, o tabletă sarcastică la adresa criticii literare. De unde se vede că povestea cu împărăteasa

care se înfurie pe oglindă și o face tîndări nu este doar o poveste.

Stilul critic al lui Eugen Simion se caracterizează prin descriptivism, printr-un vag umor și, dincolo de toate acestea, printr-o desăvîrșită competență în materie de literatură. Oricum ai întoarce volumul *Scriitorii români de azi, III* (și II, și I), nu se poate să nu recunoști că autorul este familiarizat pe deplin, ca un expert, cu domeniul său. Chiar și în acest volum în care ne prezintă puține personalități de prim-plan și mai multe personalități nepersonalități, în care ne oferă, deci, o imagine parțială (complementară față de celelalte volume) a literaturii române contemporane, tot ne sugerează o viziune de ansamblu. Fiecare autor se situează automat într-o serie sau, mai exact spus, la intersecția unor serii, astfel încît poate fi identificat, ca pătratele de pe tabla de șah, prin indicarea a (cel puțin) două coordonate. Vorbînd despre Virgil Todoroscu, Maria Banuș, Nina Cassian, A. E. Baconsky, Petre Stoica, Cezar Baltag, Ioria Zilleru, Leonid Dimov, Mircea Dinescu, George Bălăiță, Con-

stantin Toiu, Al. Paleologu sau Livius Ciocîrlie, Eugen Simion vorbește implicit despre toate tendințele care animă literatura noastră de dată recentă. Este o istorie a literaturii resorbită în profiluri. Criticului dovedește un înduioșător devotament față de literatura română contemporană. Insuși faptul că este scufundat pînă peste cap în studierea ei arată că nimic nu i se pare mai important decît s-o cunoască și s-o consacre în planul conștiinței critice. Delicatele maliții se topesc ca niște fulgi în oceanul unei comprehensiuni atotcuprinzătoare. Uneori, Eugen Simion devine de-a dreptul conciliant, salvînd de la uitare texte care de multă vreme nu mai spun nimic. El înțelege cu larghețe chiar și tendințe de neînțeles sau, în orice caz, le acordă circumstanțe atenuante. În aceste condiții, comitem o injustiție dacă îi luăm micile răutăți drept pretext pentru manifestarea unei iritări mai generale împotriva criticii. Oglinda trebuie păstrată întreagă mai ales atunci cînd — ca în cazul criticii profesate cu dăruire de Eugen Simion — este o oglindă ve-nețiană.

Alex. ȘTEFĂNESCU

RECENZIE

„Rămășițele unui război sufletesc”*)

Debutînd relativ tîrziu în raport cu congenerii săi, Elena Ștefoi, are ambiția (perfect justificată) de a recupera hîndicapul editorial printr-o orgolioasă delimitare de peisajul liric al anilor '80, de „ninsori, comedii, eclipse, lecții”, cărora le opune, într-o ars poetica sui-generis, „rămășițele unui război sufletesc!... rămășițe mai adevărate decît o plîm încinsă”, adică, nu atât o altă biografie, ci un alt fel de a se raporta la aceasta, o altă atitudine față de „trăit”, de date-

le existenței. Ceea ce dă nota cu adevărat personală a poeziei Elenei Ștefoi este tocmai echivocul acestei atitudini, detașarea aproape sincronă cu aderența la o nenumită realitate biografică; confesiunea temperată de voința însingurării, o exasperare existențială („De prea multă viață capul tău / e asemenea unei lungi convorbiri telefonice cu istoria”) dublată de sentimentul derizivității limbajului („Singele între două fraze din ce în ce mai absurde”).

Amestecul de tristețe și sarcasm, de melancolie și ironie,

ca formă a distanțării, pigmentează în mod relevant poezia Elenei Ștefoi, contrapunînd agresivității realității o agresivitate a analizei, care-și revendică spațiul inconjurător („spațiu întîrziat”), drept un pur obiect de disecție, o materie primă amorosă aservită limbajului („Răsăritul și asfințitul tăiate bucăți / pe masa de scris”). „Molozul sarcastic al memoriei” este privit, fie cu îngăduință, fie cu o rece detașare, neconstituînd însă decît un simplu pretext, unul necesar, deși supărător, punct de plecare pentru producerea

textului poetic, „o stare de spirit în zdrănce”.

Deși distanțat voit (o repetăm) de poezia generației sale, discursul liric al Elenei Ștefoi i se alătură acesteia, în consecințele ultime, ca o meditație ascetică, neatrăgătoare la prima vedere, asupra puterilor poeziei. Este o atitudine de care trebuie ținut cont: este o poezie cu o promițătoare deschidere.

Viorel DÎRJA

*) Elena Ștefoi — *Linia de plutire*, Cartea Românească, 1984.

Marcel Mureșeanu

S-a născut la Cluj, în 28 noiembrie 1938.

Absolvă Facultatea de Filologie în același oraș.

Debut : 1957, în revista Tribuna.

A publicat în : Steaua, Familia, Orizont, Cronica, Transilvania, Ateneu, Astra, Ramuri, Luceafărul, Flacăra, Contemporanul, România literară, Viața românească. Volume de versuri : Pe adresa copilăriei, 1969, Editura tineretului, Versuri de vacanță, Editura Ion Creangă, 1973, Cel din urmă, Editura Dacia, 1974, Scrisori către prieteni, Editura Dacia, 1978, Amurgul furtunilor, Editura Dacia, 1983. Sub tipar : Joc dublu, Editura Cartea Românească.

Pagină albă

Descărnata iluzie
zăcea pe patul ei alb
draperiile grele lăsaus
doar fișii subțiri de lumină
să se strecoare în încăperi.
Explozii mici
acopereau porii aerului
miros de săruri
emulsii în pahare adinci
mina ei atirind inertă
pe pustiul pernei.
Nici un cuvânt
în ochii întorși spre ingenua formă
care se năstă pe perete.
Primii pași ai unei Poloneze în surdina
se curmară brusc.
Gîndul frînt al liniei genunchiului
pluti doar o clipă.

Despre vanitate

În oglindă
o carte despre succesiuni
șuvițe subțiri pe fața sticlei
cer interior
nici o aplicație a mișcării.
Gestul cu care mi s-au adus flori
lunecînd Dincolo
trăgîndu-mă înfiorat cu sine.

Stropi mari

Cheise din piatră
cele de pe urmă flori de lotus
dintr-un oraș scufundat
fluturi mari
cît un brici desfăcut
tîind pîntecele aerului
saturat de mireasma
oblicii ochi ai pestilor
trecînd prin fereștre
cître camera de ceremonie
a ceaiului.
Pe rama de aur a malului
inscripții de arbori înalți
printre care cea care spune
dimineața călătoream desculți,
bînd despica apele pămîntului.

Lirică

Vești de la Euterpe :
Amiaza domoală m-a prins în brațele slujitorului
tînăr.

A lui sînt.
Acoperită numai cu umbra măslinului, visez.
Cu sine de rodie pare pătată lumina.
Oare zeiasca-mi făptură s-a întinat ?
Oare răgetele asinilor,
care poartă patruză de calcar
spre templu,
pot urca pînă aici ?
Iubitul meu adulmecă aerul.
Mărite Zeus, fă-mă parfumat
acestei flori de oleandru !"

Vedere din lăuntru corabiei

Un pește cu broderii mici
în rochiță de noapte
fînjind după o plimbare
în sudul recifului ...
Colonia întreagă pregătindu-se
de odihnă,
javre bătrîne cu mustați lungi
atingînd cu burțile coralii,
mînjîndu-i,
clămpănind a lehamite,
de miliarde de ani,
sămînța lor scufundîndu-se
stearpă
în mîlurile adinci ale timpului.

Înțeleptul Narcis

Umanizarea expresiei
limpezea încet opacitatea oglinzii
din grosul vorbelor un praf înecăcios
se ridica pînă-n dreptul ochilor,
ca un meninge muzica ploii
ca o apărătoare de noroi.
Apoi din nou raci mici
trăgînd înapoi cu dragoste
riul
între negrele coapse ale uitării.

Insula scufundată

Împăratul roman în carlinga lecticii sale,
pe locul din spate împărăteasa.
Ea ține în mină o rodie
și aproape îi este suflarea sclavei sale
din neamul prinților parți.
Ei vor face o vizită scurtă
unui senator bătrîn,
vor asculta sunetul harpei,
vor bea din cupe de aur
lapte de cocos și vin de Chianti.
Apoi vor obosi.
În grădini adumbrite
pe alei cu nisip lucitor
îi așteaptă răcoarea havuzelor.
Ei coboară în liniște, deci,
trec pe lingă păuni și nereide din piatră.
Nimic nu le tulbură singurătatea.
În oracolul apei,
norii.
În ruină.

Studiu

Ei bat mereu la ușă
ea nu deschide.
Imediat se naște o relație,
o articulație nouă.
Să fie cea dintre vinător și pradă ?
Cea dintre bărbat și femeie ?
Ei fozgăle încă dincolo de ușă, zgîrîie !
Nu pot intra fără voia ei.
Ea nu este nevoită să deschidă.
Ea știe cine sînt.
Poate trăi mult și bine așa.
Și totuși o face.
Ei o devoră. Ea moare trist.
Crinii și noaptea.

Solstițiu de fruct

Singe de piersică pe mîinile tale
sîmburele aruncat lingă banca din parc.
Ca un schelet de mic animal sarmatic.
Ce va crește din el ?
Pînă atunci lichidul dulce al fructului
îți umple de aromă gura,
curge lin pe bărbie.
Narcotic. Lacrimă pe obrazul irealului.

Arcadă

Noapte de Anul Nou.
Trec bande de huligani
urlînd cuvînte murdare,
pe sub fereastră.
Ce bine că nu e zăpadă.
Alba ei haină s-ar macula.

Despre erori

Erorile mici,
aceste mici erori ale existenței
care nu ne amenință supraviețuirea
de pildă Ricardo lovîndu-și peste obraz patronul
sau tînărul care-și schimbă chiar acum halna
ca a unui iluzionist
sau dreptul de a fi învățător într-un sat iluzoriei
sau textele grase

uitate pe foc într-o casă de țară,
un fierăstrău tîind cizmele unui ibovnic ...
și deodată făcîndu-se seară
și-n timp ce dorm toți
lama sunetului trecîndu-ți peste git,
la rădăcină,
convîngîndu-te cu dragoste
să devii divin.

Inscripție pe ora de veghe

Într-o carte nu trebuie să fie
decît un singur poem de dragoste.
Un poem scurt.
Ca o stea în șase colțuri,
în inima căreia
să se afle, rece, Oglinda.
Ei va putea astfel trece
din mină în mină
fără a fi atins de gingașele degete
ale cenușii.

Despre cuprindere

Vederea ca punct de plecare,
ca o rasă acoperînd trupul umbrei,
mai trecătoare decît toate
nepîngărit,
rușine a căuta levitația,

cînd însăși cea existentă,
șoapta,
cărămida a armoniei,
pătrunde-n făptură,
mici dumnezeii adevărînd despre ea.
Ei poartă la sold
orgă și sunete
cît ochiul argintului.

Un oarecare sfîrșit

Ochiul meu pierea,
cu lumina din el,
cu memoria lui tulburată
pe pinza lui figurile dispar
sfîrțecate,
un terci din care
nu mai poți modela nimic,
ca și cum ți s-ar scurge
pe obraz Oul Primordial.
Perfecțiunea ființei cedează
acestei pasiuni minerale.

Lecturi la echinoctiu

Lecturi la echinoctiu
Revăzuta clepsidră
dar oare cu ochiul nostru
vedem rotundul lumii ?
singura formă a timpului,
el însuși, pururea pur,
dar care pricepem veacul
din obscura secundă ?
enorma, disperanta moară
în care curg toate
dar oare putem număra
rotirile și însăilările apei ?
cosmicul praf, malul, iarba
tu în genunchi, ducîndu-te unda
dar oare nu nemișcați rămînem
în partea noastră robită întregului ?
nici o ființă asemenea ție,
răstîgnitule pe calcare și rugini,
tu care vei ști oare
să nu-ți arunci sămînța
la rădăcina pietrei ...

Noaptea puterii

Mergeam pe firul întins al apei,
nepăsător
spărgînd nuclei (cite două !)
albind
nu-mi plăcea locul, spațiul
care se crea atunci,
legăturile mele prea întîme cu el
însînuările lui
sărutările lui mieroase
senzuala lui legănare
iarba de la subsioara malului
piciorul curgător al undei
ochii închîși ai cîmpiei din jur
risul ei straniu, hohotitor
de femeie abandonată.
Ce căutam singur aici ?
De cine fugeam ?
Să te trezești deodată așa
lunecînd fără șintă
sub cerul
semănînd mai mult
cu fustele unei uriașe
să fie toamnă
după cum se părea
după cum arăta
calendarul milos al riului !
Și-apoi ceva se mișca pe sub pămînt,
un fel de cocoasă mișcătoare.
era mereu în fața mea
ca și cum cineva care se țira pe-acolo
n-ar fi putut-o ascunde,
oricum ceva viu
care poate mă vedea.
Toate astea le pricepeam dintr-odată
pășînd din ce în ce mai rar
și în toate direcțiile
în aceeași clipă.
Mă golisem de timp
eram înainte de toate și după toate.
Acum știam cum este acolo
și uram pierderea lumii prin noi
și eram gata să iau totul
de la început.

El lago (Lacul)

El azul lago del bosque
Kubios nenufares cargo
Al temblar en roldes blancos
El conmueve una barca.

Y al pasar por sus orillas
Yo escucho, esperando
Que ella salga de las canas
Y a mi pecho caiga blando

Al saltar al bote angosto
Voz de aguas oiremos
Dejare que me escapen
El timón y los dos remos.

Deslizando con encanto
En la luz de la Selene,
Sople el viento en canas suave,
La undante agua suene!

Mas no viene... Solitario,
Los suspiros me inundan,
Cerca al lago azul que abarca
Flores rubias de nenúfar.

Traducere în limba spaniolă de
Valeriu GEORGIADI

Atît de fragedă... (Cosi soave...)

Cosi soave rassomigli
Il bianco fiore del ciliegio,
E come un angiol fra le genti
Incontro alla mia vita sorgi.

Appena sfiori i tappeti,
La seta suona quando muovi,
E dalla testa fino ai piedi,
Leggera come sogno voli.

Di tra le pieghe del vestito
A mo' di fermo marmo spicchi,
Mi pende l'anima ai tuoi occhi
Di lacrime e sorte ricchi.

Oh, vago sogno di amore,
Souve sposa delle fiabe,
Piu non sorrider! Il sorriso
Mi svela quanto tu sei dolce,

E puoi col fascino notturno
Per sempre gli occhi abbuarmi,
Con caldi sussurri di labbra,
Con fredde barceaia ad abbracciar mi.

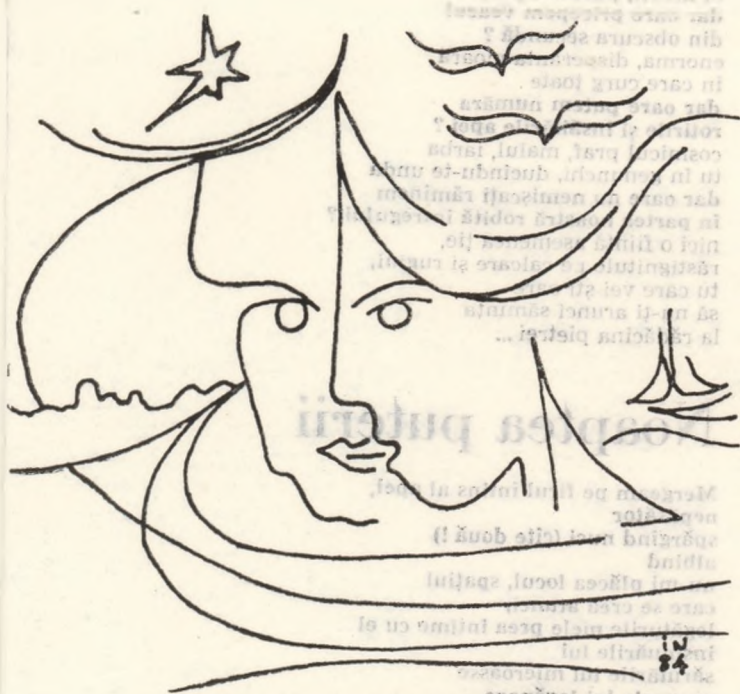
Di colpo vince un pensiero, —
Un velo sui tuoi occhi in fiamme:
C'e il cuposcuro abbandono,
C'e l'ombra delle dolci brame.

Te'n vai ed io ho ben capito
Di non tener dietro al tuo passo,
Per me perduta in eterno,
Della mia anima, tu sposa!

A me la colpa vista averti,
E mai me la perdonerò,
L'azzurro sogno scorderò,
La destra sporta nei deserti.

E a me risorgerai, icona
Della per sempre immacolata,
Sulla tua fronte la corona —
Dove te'n vai? Quando verrai?

Traducere în limba italiană de
Geo VASILE

Desen de Ioana NISTOR

PROZA

(urmare din pag. 1)

în parcul orașului), precum și cele ale lui Nicolae Prelipceanu din Zece minute de nemurire.

Dimensiuni istorice îi putem subordona și romanul de notație memorialistică, esul sau romanul dezbateri, sau, pur și simplu romanul „istoric”. Romane „istorice” se vor Războieni (1980) și Dumbrava roșie (1984) semnate de Petru Rezuș, amindouă amintitoare de proza lui Sadoveanu. Proza de început a lui Radu Mareș (Ana sau pasărea paradisiului — 1972; Cel iubit, 1976) evoluează spre o largă și nuanțată comprehensiune în Căii sălbatici (1981), roman de notație autobiografică, cu sugestive imagini ale unei epoci istorice care penetrează în conștiința unor tineri în formare.

Fără pretenția de a fi exhaustiv, studiul nostru a încercat doar o privire asupra prozei bucovinene din ultimii patruzeci de ani. Și dacă ar fi doar constatarea că mulți dintre scriitorii care s-au născut ori au trăit aici au reușit să-și ridice propria literatură la cotele estetice ale unor opere de referință, și tot ar fi destul ca să credem în utilitatea demersului întreprins.

FELURIMI

■ „Înainte de a adormi.

Ce groaznic — holtei, bătrîn, străduindu-te din greu să-ți aperi demnitățile și cerșind invitații când vrei să petreci o seară printre oameni; să-ți cari acasă mîncarea în sufertaș, să nu mai aștepti pe nimeni încrezător și liniștit, să nu poți să dăruiești ceva cuiva, oricui, decât cu efort, cu ciudă, să trebuiască să-ți iei rămas bun de la oricine în fața casei, să nu poți urca niciodată scara alături de soția ta, să fii bolnav și să n-ai deosebit mîngîierea de a te uita pe fereastră, cînd mai ești în stare să te ridici în cap oaselor; să ai în camera ta numai uși care dau în odăile altora, să ajungi să urmărești înstrăinarea rudelor de care n-ai mai poți rămîne legat decât prin alianță, întîi prin căsătoria părinților, și apoi cînd asta trece, prin căsătoria lor; să trebuiască să admiri copiii altora și nici să nu-ți se mai permită să repeți — eu n-am copii; să n-ai familie cu care să trăiești laolaltă, să ai, mereu neschimbată, senza-

ția că îmbătrînești; să te potrivești în înfățișare și în comportare cu unul sau altul din holteii pe care-ți-i mai amintești din tinerețe. Toate sînt adevărate, numai că de multe ori faci greșeala că lași viața să se desfășoare mai departe, și-ți lași și privirea să treacă pe deasupra ei, să nu se mai întoarcă, în vreme ce, de fapt, astăzi și mai tîrziu, tu rămîi aici, cu trupul și cu mîntea ta adevărată, deci cu fruntea asta peste care să te pocnești mereu cu palma”. (Franz Kafka, „Pagini de jurnal și corespondență”, Univers, 1984, p. 59—60).

■ „Cel care nu poate să scrie cu mîna dreaptă n-are decât să scrie cu stînga; cel care nu poate să scrie cu mîna sa scrie cu picioarele. Chiar și cu brațul drept paralizat și piciorul stîng din ce în ce mai umflat poți continua să scrii. N-are importanță că nu mai vezi ce scrii. N-are importanță că nu poți înțelege. Scrie”. (Augusto Roa Bastos, „Eu Supremul”, p. 533—534).

Dumitru BRĂDĂȚAN

Mămica și bomba cu neutroni

Ultima mare partidă de-a v-ați ascunselea. Nici un puști. Nici un om mare. Nimeni. Pe străzi zac uitate ceasuri cu brațară de piele sau inox, ce păstrează forma încheieturilor dispărute, zac verighete căzute din inelare inexistente, cercei de turcoaz (sau alte minunății) rămași din nevăzute acum urechi feminine, și mănuși goale dar care string între degetele lor volanele intacte ale mașinilor fără să facă nici un accident. Nici mama nu mai e acolo. Rămîne chioșcul ei de zărare Unde vîntul atomic răsfoiește edițiile roase de mucegai ale săptămînalului de fotbal și hochei. Mama care rar discută politică atunci cînd s-a întors din buzarul de pe Bulevardul Stelelor cu un nasture smuls în învălmășeală, mama a zis: „Doamne, ce lacomi sînt oamenii! Fără îndoială, de aceea s-a inventat bomba cu neutroni!”

Traducere de Viorel DĂRJA

INSEMNARI Tabăra

de creație Fălticeni, ediția 1984

Intre 1 și 10 iunie paisprezece scriitori și plasticieni au participat, la Fălticeni, la prima ediție a taberei de creație din localitate. Organizată de Comitetul județean pentru cultură și artă socialistă Suceava, în colaborare cu Uniunea scriitorilor și Uniunea artiștilor plastici, tabăra reprezintă o premieră în cadrul manifestărilor de acest gen: inedita reuniune a oamenilor de litere și a pictorilor. Pentru prima oară în țară aceștia au avut ocazia să se documenteze și să lucreze împreună, înlînirea celor două arte fiindu-le prilejuită de unul dintre cele mai bogate în tradiții culturale orașe ale țării. Așezarea în care au trăit altădată între alții Creangă, Sadoveanu, E. Lovinescu, Anton Holban, Horia Lovinescu, care adăpostese astăzi cu justificat orgoliu impresionanta colecție Irimescu a oferit creatorilor prezenți prilejul să descopere, alături de locurile cărora amintirea ilustrațiilor înaintași le conferă pregnanța semnificației istorice, remarcabila dorință a forurilor locale de cultură, care au întîmpinat cu atîta sollicitudine pe oaspeții lor, de a face din Fălticeni de azi — localitate aflată, ca atîtea altele din România, în pline transformări economice și sociale — și un oraș al scriitorilor și al artiștilor plastici. Întîmpinați cu entuziasmul și atenția unor oameni ca primarul Fălticeniilor, Costică Arteni și directorul Casei de cultură, Ion Nisoreasa, pentru care tradiția nu poate fi bine pusă în lumină decât de realizările contemporane, participanții la tabăra (scriitorii Nicolae Prelipceanu, Denisa Comănescu, Constantin Pricop, Adi Cusin, Alexandru Văduva, și artiștii plastici Aurel Aniței, Lucian Mășec, Virgil Popa, Letiția Opreșan, Augustin Costinescu, Constantin Andronic, Teodor Bogoi, Ion Minoiu și Mircea Dănească) s-au apropiat de trecutul și prezentul ținutului, de peisajele și oamenii lui. Au avut loc întîlniri cu membri ai cenaclurilor literare, cu artiști plastici amatori, cu alți iubitori ai artei cu care s-au purtat fructuoase discuții, au fost vizitate monumente culturale din cuprinsul județului Suceava. „Dialogul artelor”, ocazionat de tabăra de la Fălticeni, profitabil, fără îndoială, atît pentru creatorii cit și pentru gazdele care i-au întîmpinat în orice împrejurare cu afecțiune se va concretiza, în final, într-o antologie proiectată să conțină textele inedite, în manuscris, pe care le-au lăsat scriitorii și expoziții care vor reuni lucrările artiștilor plastici invitați (prima dintre acestea se va vernisa în toamnă, cu prilejul decernării premiilor concursului de poezie „Nicolae Labiș”).

Cu o organizare care, sîntem convingși, va fi tot mai bine pusă la punct cu fiecare nouă ediție, putem spune că tabăra de creație de la Fălticeni are toate șansele să devină unul din evenimentele vieții noastre artistice.

Reporter

■ CIPRIAN PORUMBESCU — INEDIT. Conservatorul de muzică „G. Dima”, din Cluj-Napoca, a editat două caiete cu partituri din compozițiile lui Ciprian Porumbescu: Piese pentru pian — inedite și Piese pentru vioară și pian — inedite. În primul, Enea Borza a selectat zece lucrări din 62 manuscrise descoperite în arhiva Muzeului Județean din Suceava. Nouă dintre ele (Ștejeriș — horă, Zefir de toamnă — idilă, Visuri — nocturnă, Nu mă uita — romanță, Risul condamnatului — vals, Gavotă de concert, Direct peste deal — polcă, Din hop în hop — polcă și Galopul vinătorilor) sînt reproduse după ineditele găsite, iar Hora de concert a fost modificată de pianistul Bogdan Georgescu „în interesul unității stilistice a compoziției”. În cel de al II-lea caiet, muzicologul Enea Borza a inclus Rapsodia pentru vioară și pian, „o compoziție diferită de Rapsodia (cunoscută pînă acum”, urmată de încă trei: Idila — prelucrare de Romulus Clonca, O dimineață pe Timpa — prelucrare de Karel Kolar și Nocturna — prelucrare de Victor Cenuse.

Caietele cu partituri se găsesc de vânzare la Muzeul Județean din Suceava și la Stupca. (Paul Leu)

■ DELEGAȚIE. Aflată în vizită în țara noastră, la invitația Uniunii Scriitorilor, delegația scriitorilor minorităților naționale din Republica Populară Chineză, condusă de prozatorul Mala Qinfu, secretar al Secretariatului Uniunii Scriitorilor din întreaga Chină, a poposit în zilele de 1 și 2 mai a.c. pe meleagurile sucevene. Din delegație au mai făcut parte Xakan Woalhai, poet, Li Qiao și Yixidanzhen, prozatori, vicepreședinți ai filialelor Uniunii Scriitorilor din regiunile autonome reprezentate.

Oaspeții chinezi au vizitat monumente istorice și de artă, obiective turistice și culturale precum și Cooperativa Agricolă de Producție din comuna Dumbrăveni. Ei au fost însoțiți, din partea Cenaclului Suceava al Uniunii Scriitorilor, de poeții Marcel Mureșeanu și Ion Beldeanu. (I.D.)

■ EXPOZIȚIE. Personală botoșăneanului Marcel Mănăstireanu, deschisă la Galeria de artă din Suceava încearcă să afirme, într-un context regional mai larg, numele artistului plastic din județul vecin, lucru realizat într-o proporție semnificativă. Pictorul și graficianul coexistă nu numai prin lucrările prezentate (uleiuri, acuarele), ci, în primul rînd, prin conceperea și execuția acestora: construcții clare (peisaje, portrete), tușe exacte, cromatică precisă. Toate acestea relevă un artist aflat, încă, în căutarea propriei sale individualități, despre care (sperăm) se va mai vorbi.

Prezent, pe aceleași simeze, Virgil Parghel, impus deja în constelația plastică suceveană, propune în cea de a treia sa personală un model de definire a artei sale la nivelul unui „modus vivendi”. Etalînd, fără reticiențe, peste cincizeci de lucrări (o simbioză complementară între ulei și pastel), realizate în decursul ultimului an, autorul, consecvent stilului care l-a impus (difuzie cromatică, reliefaarea atmosferei), promovează o concentrare a subiectului prin „absorbția” materiei. Chiar dacă se mai observă unele waigi acorduri ale perioadei de ucenicie, desfășurată sub aureola maestrului său Corneliu Baba, expoziția lui Virgil Parghel impune deja un artist aflat la începutul maturității sale. (P.D.)

■ DECADA CULTURII CIMPULUNGENE. În orașul de la poalele Rarăului s-a desfășurat „Decada culturii cimpulungene”, amplă manifestare politico-educativă și artistică organizată sub egida consiliului de educație politică și cultură socialistă din localitate. Au avut loc, între altele, simpozionul „Tradițiile de luptă ale clasei muncitoare din România, ale unității și coeziunii poporului în jurul partidului”, vernisajul expoziției de desene „Sîntem primăvara țării” și al expoziției „Cartea de artă și filatelă românească”, seri literare, gale ale filmului de amatori, spectacole muzical-literare etc. Cu acest prilej scriitorii Ion Beldeanu și Ion Filipciuc s-au întîlnit cu cititorii cimpulungeni și au acordat autografe pe noile lor volume. (I. Z.)

■ DECADA MANIFESTĂRILOR DE CREAȚIE STUDENȚEASCĂ. La Institutul de Învățămînt Superior din Suceava s-a desfășurat a opta ediție a Decadei manifestărilor de creație științifică și tehnică studențească. Cu acest prilej a avut loc o sesiune de comunicări și referate în cadrul căreia au fost puse în valoare rezultatele muncii de cercetare și creație a studenților în diverse domenii de specialitate, rezultate concretizate în peste 300 de titluri de studii de științe sociale, limbi moderne, mecanică aplicată, energetică, matematică, fizică etc. Un alt moment marcant al manifestărilor l-a constituit Concursul profesional-științific de mecanică, faza națională, la care au luat parte studenți din numeroase alte centre universitare. Programul decadei a mai inclus, de asemenea, și organizarea Salonului studențesc de caricatură de desen satiric, reunind creații ale sucevenilor și ale unor invitați din Cluj-Napoca. (I. B.)

REALIZATORI : Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DĂRJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA. Tehnoredactare : Valentin MILICI

COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA
Str. Mihai Viteazul nr. 48